A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2014. május 8.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Az Európai Unió Alapjogi Chartája — Az egyenlőség elve és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve — Az uniós jog végrehajtása — Az uniós jog hatálya — Hiány — A Bíróság hatáskörének hiánya”

A C-483/12. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Grondwettelijk Hof (Belgium) a Bírósághoz 2012. október 29-én érkezett, 2012. október 18-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Pelckmans Turnhout NV**

és

a **Walter Van Gastel Balen NV**,

a **Walter Van Gastel NV**,

a **Walter Van Gastel Lifestyle NV**,

a **Walter Van Gastel Schoten NV**,

között,

a **Ministerraad**

részvételével

folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Tizzano (előadó) tanácselnök, A. Borg Barthet, M. Berger, S. Rodin és F. Biltgen bírák,

főtanácsnok: N. Jääskinen,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

* Az eljárás nyelve: holland.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Pelckmans Turnhout NV képviseletében G. Philipsen advocaat,

– a Walter Van Gastel Balen NV, a Walter Van Gastel NV, a Walter Van Gastel Lifestyle NV és a Walter Van Gastel Schoten NV képviseletében P. Wytinck, P. Verstraeten és D. Dobson advocaten,

– a belga kormány képviseletében T. Materne és J.-C. Halleux, meghatalmazotti minőségben, segítőik: J.-F. De Bock és V. De Schepper advocaten,

– a német kormány képviseletében T. Henze és J. Möller, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében W. Roels és E. White, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 15. és 16. cikkével, valamint az EUMSZ 34–EUMSZ 36. cikkel, az EUMSZ 56. és EUMSZ 57. cikkel összefüggésben értelmezett EUSZ 6. cikk (3) bekezdésének, valamint a Charta 20. és 21. cikkének értelmezésére irányul.

2 E kérelmet egyfelől a Pelckmans Turnhout NV (a továbbiakban: Pelckmans), másfelől a Walter Van Gastel Balen NV, a Walter Van Gastel NV, a Walter Van Gastel Lifestyle NV és a Walter Van Gastel Schoten NV – valamennyi társaság a kertészet területén tevékenykedik – között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

A belga jogi háttér

3 A kereskedelmi, a kisipari és a szolgáltató egységek nyitvatartási idejéről szóló, 2006. november 10-i belga törvény 8. cikke (*Belgisch Staatsblad,* 2006. december 19., 72879. o., a továbbiakban: LHO) a következőképpen szól:

„A vasárnap 5 vagy 13 órától a következő nap ugyanezen órájáig tartó 24 órás időszakban tilos a fogyasztók számára elérhetővé tenni az értékesítési helyeket, valamint tilos a fogyasztók részére történő közvetlen termék- vagy szolgáltatásértékesítés és a házhozszállítás.”

4 Az LHO 9. cikke előírja:

„A kereskedő vagy szolgáltató választhat a 8. cikkben hivatkozottól eltérő olyan napot is heti pihenőnapnak, amely a kiválasztott napon 5 vagy 13 órakor kezdődik, és a következő nap ugyanezen órájáig tart.”

5 Az LHO 13. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Az a kereskedő vagy szolgáltató, aki a 8. cikkben hivatkozottól eltérő napot választ heti pihenőnapnak, világosan és kívülről láthatóan jelzi a pihenőnapot és kezdetének időpontját.”

6 Az LHO 14. cikke szerint:

„Azok a kereskedők vagy szolgáltatók, akik nem választottak a vasárnaptól eltérő heti pihenőnapot, mentesülhetnek a 8. cikkben meghatározott kötelezettség alól a foglalkozásukkal járó vasárnapi ügyelet biztosítása céljából.”

7 Az LHO 16. cikke előírja:

„1. § A 6. és 8. cikkben szereplő tilalmak vonatkoznak az alábbi esetekre:

a) a vevőtől eltérő fogyasztó lakásán történő értékesítés, feltéve hogy az értékesítésre egy kizárólag magáncélra szolgáló lakás lakott részében kerül sor;

b) a fogyasztó meghívása alapján a lakásán történő értékesítés, amennyiben a fogyasztó a termék vagy szolgáltatás megvételével kapcsolatos tárgyalás céljából előzetesen kifejezetten meghívta az eladót;

c) a tömegközlekedési társaságok értékesítési helyein, valamint a közvetlenül vagy közvetve az SNCB Holding vagy leányvállalatai által üzemeltetett pályaudvarokon, valamint az e pályaudvarok épületeiben történő értékesítés és szolgáltatásnyújtás;

d) a nemzetközi utasforgalomnak helyt adó repülőtereken és kikötői területeken történő értékesítés és szolgáltatásnyújtás;

e) a szükséghelyzetben történő szolgáltatásnyújtás;

f) az üzemanyagtöltő-állomásokon vagy az autópálya területén található értékesítési helyeken az általános élelmiszerek és háztartási cikkek értékesítése, kivéve az alkoholos italokat és a 6%-ot meghaladó alkoholtartalmú élesztőalapú italokat, feltéve hogy az értékesítési hely nettó területe nem haladja meg a 250 m^2-t.

Nem minősül a b) pont szerinti meghívásnak a fogyasztó hozzájárulása az eladó által kezdeményezett látogatáshoz.

2. § Nem vonatkoznak ezek a tilalmak olyan értékesítési helyekre sem, amelyek fő tevékenysége az alábbi termékcsoportok valamelyikének értékesítése:

a) újságok, folyóiratok, cigaretta és dohányáru, telefonkártya és a Loterie nationale [nemzeti lottó] termékei;

b) audiovizuális művek hordozói és videojátékok, valamint ezek bérbeadása;

c) gépjármű-üzemanyag és -olaj;

d) adagonként előrecsomagolt jégkrém;

e) az értékesítési helyeken, elvitelre készített élelmiszer.

Akkor van szó főtevékenységről, amikor a főtevékenységet jellemző termékcsoport eladása eléri legalább az éves forgalom 50%-át. [...]”

8 Az LHO 17. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A 6. cikk a) és b) pontja, valamint a 8. cikk szerinti tilalmak nem alkalmazandóak a fürdőhelyekre, továbbá a turistaközpontként elismert településekre és településrészekre.”

A jogvita alapját képező tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

9 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapeljárás alperesei kertészeti központjaikat heti hét napon keresztül tartják nyitva. A Pelckmans – mivel úgy véli, hogy e magatartás ellentétes az LHO 8. és azt követő cikkeivel – a rechtbank van koophandel te Antwerpenhez (antwerpeni kereskedelmi bíróság) fordult, hogy az rendelje el e magatartás megszüntetését, és kötelezze az említett alpereseket arra, hogy tartsák tiszteletben a heti pihenőnapot.

10 E bíróság előtt az alapeljárás alperesei vitatták a Pelckmans keresetét, arra hivatkozva, hogy az LHO hivatkozott rendelkezései ellentétesek az uniós joggal, különösen a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel („tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról szóló irányelv") (HL L 149., 22. o.), valamint a belga alkotmány 10. és 11. cikkével.

11 Az ügy érdemének vizsgálatát megelőzően a rechtbank van koophandel te Antwerpen 2011. október 27-i határozatával egyfelől előzetes döntéshozatalra két kérdést terjesztett a Bíróság elé, amelyek a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv, valamint az EUMSZ 34. cikk, az EUMSZ 35. cikk, az EUMSZ 49. cikk és EUMSZ 56. cikk értelmezésére irányulnak, másfelől pedig előzetes döntéshozatalra egy kérdést terjesztett a Grondwettelijk Hof elé.

12 A Pelckmans Turnhout végzésében (C-559/11, EU:C:2012:615) a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre, illetve az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés második részére azt a választ adta, hogy „az [tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló] [...] irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az nem alkalmazandó az olyan, az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló nemzeti jogszabályra, amely nem követ a fogyasztók védelmére irányuló célokat". A második kérdés második részét illetően a Bíróság úgy találta, hogy az nyilvánvalóan elfogadhatatlan, mivel a [rechtbank van koophandel te Antwerpen] nem fejtette ki kellőképpen azon okokat, amelyek alapján az EUM-Szerződés rendelkezéseinek kért értelmezése számára szükségesnek tűnt az alapeljárás tárgyát képező jogvita megoldása érdekében, és nem nyújtott semmilyen magyarázatot az e rendelkezések és az említett jogvitában alkalmazandó nemzeti szabályozás közötti összefüggést illetően.

13 A Grondwettelijk Hof a maga részéről az előzetes döntéshozatalra elé terjesztett alkotmányossági kérdést illetően úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és a következő kérdést terjeszti előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni az [EUSZ] 6. cikk (3) bekezdésében, és [a Charta] e [...] Charta 15. és 16. cikkével, és az [EUMSZ 34–EUMSZ 36. cikkel, az EUMSZ 56. cikkel és az EUMSZ 57. cikkel] összefüggésben értelmezett 20. és 21. cikkében szereplő egyenlőség elvét, hogy azzal ellentétes az [LHO] 8., 9., 16. és 17. cikkében foglalthoz hasonló szabályozás, amennyiben az abban szereplő, heti egy pihenőnap kijelölését előíró kötelezettség:

– nem érvényes sem a pályaudvarokon vagy tömegközlekedési társaságok értékesítési helyein tevékenykedő kereskedőkre, sem a nemzetközi utasforgalomnak helyt adó repülőtereken és kikötői területeken történő értékesítésekre, sem az üzemanyagtöltő-állomásokon vagy az autópálya területén található értékesítési helyeken történő értékesítésekre, a más helyen tevékenykedő kereskedőkre viszont igen,

– nem érvényes az újságok, folyóiratok, cigaretta és dohányáru, telefonkártya és a Loterie nationale termékei; audiovizuális művek hordozói és videojátékok, valamint jégkrém értékesítésével foglalkozó kereskedőkre, a más termékeket kínáló kereskedőkre viszont igen,

– csak a kiskereskedelmi forgalmazókra, azaz az értékesítéseikkel a fogyasztókat célzó vállalkozásokra vonatkozik, más kereskedőkre azonban nem,

– az online kereskedelem vagy adott esetben a távértékesítés más formái segítségével tevékenykedő kereskedőkhöz képest jelentősen nagyobb korlátozást jelent legalább azon kereskedők számára, akik tevékenységüket a fogyasztókkal való közvetlen kapcsolatot lehetővé tévő fizikai értékesítési helyen végzik?”

A Bíróság hatásköréről

14 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az egyenlőség elvét és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét, amely a Charta 15. és 16. cikkével, és az EUMSZ 34–EUMSZ 36. cikkel, az EUMSZ 56. cikkel és az EUMSZ 57. cikkel összefüggésben értelmezett 20. és 21. cikkében szerepel, úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az LHO-hoz hasonló nemzeti szabályozás, amely bizonyos kivételek fenntartása mellett megtiltja, hogy a kereskedők a hét minden napján nyitva tartsák üzletüket, heti egy pihenőnapot írva elő számukra.

15 A német kormány és az Európai Bizottság arra hivatkozik, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel e kérdés megválaszolására, mivel az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem tartalmaz olyan elemet, amelyből megállapítható lenne, hogy az alapeljárás tárgya az uniós joghoz kapcsolódik.

16 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság eljárási szabályzata 94. cikkének c) pontjával összhangban az előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek tartalmaznia kell azon okok ismertetését, amelyek miatt a kérdést előterjesztő bíróságban kérdés merült fel egyes uniós jogi rendelkezések értelmezésére vagy érvényességére vonatkozóan, valamint azt a kapcsolatot, amelyet e bíróság e rendelkezések és az alapeljárásban alkalmazandó nemzeti jog között felállít. Ezen okok ismertetésének – a releváns tények említett eljárási szabályzat 94. cikkének a) pontjában megkövetelt rövid ismertetéséhez hasonlóan – lehetővé kell tennie a Bíróság számára az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságán túlmenően annak vizsgálatát, hogy rendelkezik-e hatáskörrel az előterjesztett kérdés megválaszolására.

17 Emlékeztetni kell továbbá arra, hogy a tagállamok eljárását illetően a Charta alkalmazási körét a Charta 51. cikkének (1) bekezdése határozza meg, amelynek értelmében a Charta rendelkezéseinek a tagállamok csak annyiban címzettjei, amennyiben az Unió jogát hajtják végre (Åkerberg Fransson-ítélet, C-617/10, EU:C:2013:105, 17. pont).

18 E rendelkezés ily módon megerősíti az állandó ítélkezési gyakorlatot, amely szerint az uniós jogrendben biztosított alapvető jogokat az uniós jog által szabályozott valamennyi tényállásra alkalmazni kell, az ilyen tényállásokon kívül azonban nem (lásd: Åkerberg Fransson-ítélet, EU:C:2013:105, 19. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

19 Az uniós alapvető jogok alkalmazási körének e meghatározását megerősítik többek között a Charta 51. cikkéhez fűzött magyarázatok, amelyeket az EUSZ 6. cikk (1) bekezdése harmadik albekezdésének és a Charta 52. cikke (7) bekezdésének megfelelően figyelembe kell venni az említett cikk értelmezése során. Az említett magyarázatok szerint „az Unióban meghatározott alapvető jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége csak akkor köti a tagállamokat, ha az uniós jog hatálya alatt járnak el” (Åkerberg Fransson-ítélet, EU:C:2013:105, 20. pont).

20 Következésképpen, ha valamely jogi tényállás nem tartozik az uniós jog alkalmazási körébe, a Bíróság annak elbírálására nem rendelkezik hatáskörrel, a Charta esetleg hivatkozott rendelkezései pedig önmagukban nem alapozhatják meg e hatáskört (lásd ebben az értelemben: Currà és társai végzés, C-466/11, EU:C:2012:465, 26. pont, valamint Åkerberg Fransson-ítélet, EU:C:2013:105, 22. pont).

21 E megfontolások megfelelnek az EUSZ 6. cikk (1) bekezdésének hátterében álló megfontolásoknak, amely rendelkezés szerint a Charta rendelkezései semmilyen módon nem terjesztik ki az Uniónak a Szerződésekben meghatározott hatásköreit. Hasonlóképpen a Charta 51. cikkének (2) bekezdése értelmében, a Charta az uniós jog alkalmazási körét nem terjeszti ki az Unió hatáskörein túl, továbbá nem hoz létre új hatásköröket vagy feladatokat az Unió számára, és nem módosítja a Szerződésekben meghatározott hatásköröket és feladatokat (lásd: McB.-ítélet, C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, 51. pont; Dereci és társai ítélet, C-256/11, EU:C:2011:734, 71. pont, valamint Åkerberg Fransson-ítélet, EU:C:2013:105, 23. pont).

22 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat ugyanis semmi olyan konkrét elemet nem tartalmaz, amely alapján azt lehetne megállapítani, hogy az alapeljárás tárgyát képező jogi helyzet az uniós jog alkalmazási körébe tartozik.

23 E határozat, mint a Bíróság elé terjesztett írásbeli észrevételek, egyáltalán nem támasztja alá, hogy az említett jogvita tartalmazna bármiféle kapcsoló elvet a Szerződés kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott rendelkezéseinek hatálya alá tartozó helyzetek valamelyikéhez.

24 Mindenesetre az EUMSZ 34–EUMSZ 36. cikknek a kérdést előterjesztő bíróság által említett áruk szabad mozgásával kapcsolatos alkalmazását illetően emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság már több ízben kimondta, hogy e rendelkezések nem alkalmazhatóak az üzletek zárva tartásával kapcsolatos nemzeti szabályozásra, amely minden olyan érintett gazdasági szereplőre vonatkozik, aki az adott állam területén tevékenykedik, és mind jogilag, mind ténylegesen ugyanúgy érintik a nemzeti termékek és a más tagállamokból származó termékek forgalmazását (lásd különösen: Punto Casa és PPV ítélet, C-69/93 és C-258/93, EU:C:1994:226, 15. pont, valamint Semeraro Casa Uno és társai ítélet, C-418/93–C-421/93, C-460/93–C-462/93, C-464/93, C-9/94–C-11/94, C-14/94, C-15/94, C-23/94, C-24/94 és C-332/94, EU:C:1996:242, 28. pont).

25 Hasonlóképpen a szolgáltatásnyújtás szabadsága terén az EUMSZ 56. cikket és az EUMSZ 57. cikket illetően, amely rendelkezésekre szintén hivatkozik a kérdést előterjesztő bíróság, elegendő megállapítani, hogy a szóban forgó szabályozás minden olyan gazdasági szereplőre vonatkozik, aki az adott állam területén tevékenykedik, és nem célja az érintett vállalkozások általi szolgáltatásnyújtás feltételeinek szabályozása, és végül az általa a szolgáltatásnyújtás szabadságára gyakorolt korlátozó hatások túl esetlegesek és túl közvetettek ahhoz, hogy az általa előírt kötelezettség e szabadság korlátozásának minősülhessenek (lásd analógia útján: Semeraro Casa Uno és társai ítélet, EU:C:1996:242, 32. pont).

26 A fenti megfontolások összességéből következik, hogy nem állapítható meg a Bíróságnak a Charta kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozó hatásköre.

27 E feltételek mellett meg kell állapítani, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel a Grondwettelijk Hof által előterjesztett kérdés megválaszolására.

A költségekről

28 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

Az Európai Unió Bírósága nem rendelkezik hatáskörrel a Grondwettelijk Hof (Belgium) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolására.

Aláírások